

J U L I 2 0 1 4

DierenPerspectief

bewustzijn in wezenlijke afhankelijkheid tussen mens en dier

Actueel

In deze uitgave

- ✓ Actueel
Wat de Q-koorts ons wil vertellen
- ✓ Verdieping
Het spiegelend vermogen van paarden
- ✓ Dierenrechten
Dierenrecht 7
Het recht op gezond water en voedsel, dat natuureigen zelf gevonden is
- ✓ Inspirerend
Food4Bees
Maak van je tuin een bijenparadijs

Agenda

Themadag

'De invloed van pesticiden op de voedselketen van vogels, bijen en zoogdieren'

23 september 2014 te Mantinge

Voor nadere informatie:

<http://www.dierenperspectief.nl/agenda.html>

Wat de Q-koorts ons wil vertellen

De eerste Q-koortssignalen in mei 2007 bleken achteraf te leiden tot de grootste Q-koortsepidemie ooit. In 2008 werden 1.014 patiënten met Q-koorts gemeld, vooral uit het zuidoosten van het land. Ondanks genomen maatregelen was de epidemie in 2009 wederom groter en werden 2.357 ziektegevallen van Q-koorts bij mensen gemeld. De werkelijke cijfers zijn vrijwel zeker veel hoger. Ten minste 25 mensen zijn aan de complicaties van Q-koorts overleden. Ter preventie van verdere verspreiding van deze bacteriële infectie (Coxiella burnetii) werden in het najaar van 2009, geiten op grootschalige wijze preventief geruimd, dus ook gezonde dieren. Grote schapen- en geitenbedrijven, maar ook kinder- en zorgboerderijen zijn sinds 2010 verplicht om hun dieren jaarlijks in te enten tegen Q-koorts.

Anno 2014 melden zich nog steeds patiënten die geen last hebben gehad van acute ziekteverschijnselen (koorts, heftige hoofdpijn, koude rillingen, spierpijn en misselijkheid), maar die nu aan de chronische ziekteverschijnselen blijken te lijden, waaronder vermoeidheidsklachten.

De Q-koorts is, na de varkenspest, gekke koeienziekte (BSE), de vogelgriep en mond- en klauwzeer (MKZ), het zoveelste teken in korte tijd dat de relatie tussen mens en dier hernieuwde aandacht vraagt. Niet alleen het welzijn van dieren is in het geding, maar ook de gezondheid van mensen. Ondertussen zijn miljoenen levens van kippen, varkens, koeien en geiten opgeofferd in een poging de verspreiding van ziekten te stuiten, maar een koerswijziging in de behandeling van en omgang met onze landbouwhuisdieren, blijft vooralsnog uit. Ontbreekt hier een dieper bewustzijn van de relatie tussen Q-koorts en de huidige wijze van geiten houden?

Het wezen van geiten

Een geit is een heel fijngevoelig dier, zacht geaard, bewust van zijn omgeving, rondkijkend en toch zelf-bemiddelend. Een dier wat goed gecentreerd is in zichzelf en daar vanuit kijkt. Ze hebben een verfijnde uitstraling, kunnen in groepsverband dicht bij elkaar vertoeven zonder elkanders energieën uit te hollen of aanspraak te maken op een manier van aanwezigheid van anderen waarin zij zichzelf meer gezien weten. Dus sterk gevoelig in afwijzing of nabijheidservaring. Ze staan zo goed in zichzelf dat ze geen conflicten nodig hebben om hiërarchie te bepalen.

Geiten zijn veelgevend door hun bijzondere geaardheid en hebben een fijnzintuiglijk aanvoelingsvermogen ontwikkeld. Ze vangen veel op door een sterk ontwikkelde reukzin en hun oren staan goed open. Ze zijn weinig ruimte innemend, scheppen zelfs ruimte voor anderen door hun bijzondere uitstraling. Dus ze verkeren in een energieveld waar geaardheid actief is, waar geen strijd gevoerd wordt, waar collectief samenzijn gewaarborgd is, waar de energie hangt van aangehoord te worden en waar gevoelig contact plaatsvindt zonder een over-alerte communicatiestroom. Ze zijn binnen de diersoorten bovengemiddeld ontwikkeld in Zijn. Hun hoorns fungeren als een telepathisch radarsysteem. Als je een dier onthoort doorbreek je daarmee een stuk van zijn telepathisch kosmisch contact; het maakt de dieren willoos en vermindert hun sensitieve vermogen.

Geiten kunnen toe met weinig ruimte, als die maar omgeven is met natuurlijke elementen. Het is geen dier dat alleen maar binnen in een stal wilt leven. Een geit wenst zelf te kunnen kiezen om in en uit te lopen en heeft behoefte aan dag- en nachtritme. Geiten zijn kritisch ten aanzien van de kwaliteit van drinkwater. Dauw op gras vinden ze lekker. Levende zaken interesseert ze, dus bijvoorbeeld contact maken met een vogel die fluit of een vogel zien in hun vlucht. Dat vinden ze aangename bezigheden. Een geit is een dier wat in de eigen aard ook een hoge begeestering kent en zich wenst te beroepen op buitengewone zintuigen. Daarin ervaart het zichzelf als een ver ontwikkelde diersoort. Ze houden in principe van cohesie in de groep.

Geiten zijn dieren die langzaam en rustig willen bewegen, die niet op afgestompte wijze door mensenhanden aangeraakt willen worden, bijvoorbeeld ruw weggeduwd na het melken. Want ondanks dat hun lijf wat strakker van structuur is, verdragen ze het niet als mensen dat doen, zeker niet na het afgeven van hun melk. Als geiten onderling te dicht op elkaar staan, dan ervaren ze dat als niet aangenaam, maar daar valt wel mee te leven. Wat de geit prettig vindt is gestreeld te worden tussen de oren, met de palm van de hand op de achterkant van de schedel en de vingers tussen de oren in, naar achter wrijvend. Dat vindt de geit heerlijk. Dus als je de geit op die manier complimenteert voor de afgegeven melk en je duwt haar niet van je af, maar je loopt vervolgens rustig naar een andere geit, dan voelt die zich erkentelijk iets te geven van wat de ander nodig heeft. Dat houdt ook in dat bijvoorbeeld narrigheid van de verzorger of te harde geluiden of alles wat de lievigheid verstoort, ook hen doet verstoren. Te ruw omgaan met het dier doorbreekt zijn Zijnsconstitutie. Geiten raken dan onverdraagzamer, wat niet hun natuurlijke aard is. Ze worden onproductiever omdat ze niet voor hun nageslacht zog leveren, maar voor iets wat voor hen onverklaarbaar is, waar ze zich ook fysiek niet op gebouwd voelen. En dat maakt dat ze als het ware willen dat mensen zorgvuldiger met hen omgaan.

Q-koorts in relatie tot geitenhouderij

Door de wijze waarop wij met consumptiedieren overweg gaan ontwikkelen zich steeds meer ziektes. Dieren hebben net als mensen een bepaald herkennings-niveau hoeveel andere dieren zij kunnen betrekken en in hun naaste omgeving kunnen dulden. Daarin worden op dit moment grenzen overschreden voor alle diersoorten die als consumptiedieren worden gehouden. Dat maakt dat hun persoonlijke grenservaringen aan eigenheid afkalven en dat hun ziektegevoeligheid toeneemt. Wij hebben er geen idee van dat dieren ziektegevoeliger zijn, omdat doorsnee consumptiedieren maar 1/7 tot 1/3 van hun haalbare leeftijd leven. Ziekteprocessen kunnen zich niet altijd direct tonen omdat dieren hun natuurlijke leeftijdsgrens niet behalen en gedood worden voordat de ziekte zich doet kenmerken. Consumptiedieren zijn veel ziektegevoeliger en hebben meer sluimerende ziektes in zich dan wij zien. Aan de andere kant is het ook zo dat dieren door de huidige intensieve productiewijze langdurig op de proef gesteld worden qua stressgevoeligheid.

Daarin ontwikkelen ze eigen manieren om de mens, maar ook andere dieren meer op afstand te houden. Eén van die processen die daar een gevolg van zijn is, dat besmettelijke ziektes zich ontwikkelen, waardoor het ras waar ze zelf toe behoren, verschoond wordt van nadelige effecten van deze productiewijze. Er zullen steeds meer ziektes ontstaan, om mensen letterlijk op afstand te houden. Zo komen bij alle consumptiedieren ook steeds meer miskramen voor omdat er vaak in de dieren zelf een sterke ontmoediging opgeslagen ligt om zich voort te planten als gevolg van een overbelastheid van de aard van het dier.

De Q-koorts is een reactie van geiten op hun welzijn. Het is een gevolg van de te dichte opeengepakte van soortgenoten en de productie eisen die het dier te ver gaan. Dit werkt door tot op gemoedsniveau en kan zelfs bij een zwangerschap van de geit gevoeld worden door de vrucht in wording en daardoor leiden tot miskramen. Zelf overleeft het dier nog wel de ziektekiemen, maar intern wordt het afstotingseffect naar buiten toe bevorderd. In de huidige geitenhouderij geven geiten onnatuurlijk lang melk en er wordt onnodig lang aan de tepels getrokken op een wijze die niet eervol naar hen toe is. Het gaat er niet om hun nageslacht te voeden, maar om grootschalige melkproductie voor menselijke consumptie. Gezien het feit dat een tepel een heel gevoelig orgaan is, roept dat een aversie op die als het ware energetisch diep in het lichaam trekt. Waar ze zich zeer bewust van zijn en waar ze zich ook verbolgen over voelen is, dat ook de borstkas en het keelgebied daardoor belemmerd aanvoelen. Hoewel ze hun zorgzame aard niet zomaar kunnen weerhouden is er vanuit het dier zelf een weerstandsgevoel actief. Dat maakt dat dieren die productiematig gehouden worden zich langdurig vereenzaamd voelen omdat ze zich niet erkend voelen in hun weerstandsgevoelens. Dat maakt tegelijkertijd dat ze nukkiger worden, ook naar soortgenoten toe, die net als zij ditzelfde gedrag vertonen. Wanneer ze vervolgens ook nog grazen in een gebied waar ze te nauw op elkaar staan of alleen dicht tegen elkaar aangedrukt hun voedsel kunnen eten, dan vinden ze dat binnen hun wezenlijke aard een helse onderneming. Niet iets waar ze zelf warm voor lopen. Dat creëert onrust en doorbreekt gelijktijdig hun saamhorigheid. Het is vergelijkbaar met mensen die te lang op een kluitje staan. [Lees verder](#)

Verdieping

Het spiegelend vermogen van paarden

Paarden worden steeds vaker ingezet, ook in therapeutische processen en bij managementtrainingen en andere soorten coaching. Wat is het spiegelende vermogen van paarden?

Het paard als uitdager

Marieke de Vrij: Het paard is een uitdager en daagt ook mensen uit om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor wat hij vanuit zijn diepere wezen kent en beleeft. Mensen die dat niet doen en als het ware een soort geheim leven leiden, daar stoort hij zich aan. Hij port deze mensen letterlijk wakker en drijft naar buiten wat ze binnen houden, om zichtbaar te maken wie ze werkelijk zijn.

Paarden hebben een voorliefde voor ongekunsteldheid. Dat maakt dat ze iemand de moeite waard vinden, gewoon zoals hij of zij is. Het paard heeft respect voor waarachtigheid, voor wat wezenlijk is, en dat mensen niet doen alsof. Tevens verwacht hij dat mensen hun beste beentje voorzetten en hij voelt aan wanneer mensen daar slordig in zijn en iets onder hun kunnen doen. In de samenwerking met mensen neemt hij geen genoegen met half werk, hij wil je dan direct gaan corrigeren. Bijvoorbeeld als hij verzorging nodig heeft, dan laat hij het je direct weten als die niet naar tevredenheid is. Het paard wil ook dat jij respect hebt voor wie je bent en wat je kan. Dáár is hij mee bezig en daarmee voedt hij je op.

Voorwaarden

Paarden houden van een opgeruimde sfeer en dat maakt, dat een paard er zelf ook baat bij heeft als de sfeer tussen de mensen met wie hij te maken heeft, helder en schoon is. Wanneer ze betrokken worden bij situaties waar onduidelijk is over wat er precies speelt, willen ze van nature meewerken om die tot verheldering te brengen. Voor mensen met een opgeruimd karakter is hij bij voorbaat extra dienstbaar. Soort herkent soort, zo simpel is het. Het paard zal bij voorkeur die mensen benaderen die in staat zijn zelfwerkzaam te zijn, zelfs als hun leven een slagveld is geworden, en die bezig zijn dat weer op orde te krijgen. Hij wil samenwerken met mensen die zelfdoeners zijn of die bereid zijn dat te worden. Hij scant ze genadeloos, daarin is hij heel eerlijk en duidelijk.

Favorieten om te spiegelen

In hun spiegelend vermogen hebben paarden een voorkeur voor wát ze spiegelen, zo eigenzinnig zijn ze. Het gedrag van mensen die gewichtig doen en het niet verdienen, die mensen krijgen van het paard kopstoten en blijven daardoor niet vast op hun benen staan. Deze mensen worden gelijk van hun troon gestoten. Ze mogen het dier berijden, maar hij gaat zich anders dan normaal bewegen: hobbelig in plaats van vloeiend. De onnatuurlijke gewichtigheid van deze mensen wordt hiermee door het paard verstoord.

Wanneer mensen humoristisch doen zonder grond, zijn dat luchtballen die ieder moment doorgeprikt kunnen worden. Een paard voelt dat aan en zal proberen zo'n mens in contact te brengen met zijn diepere wezen, zonder komisch te hoeven zijn. Hij wil je laten voelen dat je oké bent, zoals je bent.

Paarden hebben ook een heel speciaal aanvoelingsvermogen voor mensen die treurig zijn. Dat zijn vaak ook de mensen die hij wil besnuffelen, waarbij hij als het ware zijn neus gebruikt om dichtbij te komen en hen aan te raken. Hij daagt uit die treurigheid innerlijk los te laten en naar buiten toe uit te ademen, waardoor je ervan verlost kan raken. Treurige mensen doen er verstandig aan om paarden fysiek te verzorgen, omdat paarden dan met hun lijf meebewegen naar het lichaam van die mens toe. En door het maken van lichaamscontact met het paard wordt die persoon als het ware uitgedaagd om het treurige gevoel naar buiten toe vrij te gaan geven. Door het sterke magnetisch veld van het paard, trekt als het ware die energie naar buiten en helpt het mee om verdriet af te voeren.

Daarnaast zie je dat paarden een buitengewoon toegenegen gedrag hebben naar kinderen die in onschuld liefdevol zijn. Zo'n kind wordt haast gezien als een van hun eigen soort.

In het geval dat een kind dermate verwond geraakt is dat het zijn onschuld verloren heeft, maar een paard het gevoel heeft dat er nog een opening is waar het kind niet verwond is, waar nog onschuld aanwezig is, dan sluit hij aan op die plek die er was voordat de verwonding opgelopen werd.

Dat is ook altijd de aangewezen plek bij mensen die getraumatiseerd zijn. Voordat je aan een trauma gaat werken, moet je eerst op zoek gaan naar de gezonde plek die niet getraumatiseerd is, want dat is het gebied in die mens waarmee hij zijn eigen trauma kan helpen genezen. Als je je alleen maar op een trauma richt, activeer je te weinig het in de persoon zelf aanwezige hulpmateriaal. Een paard weet dat en wil met deze mens gaan spelen, ook als die daar helemaal geen zin in heeft, en wel om hem te herinneren aan en weer in contact te brengen met een onschuldbeleving. Hij gaat iets wakker maken in die mens, zodat hij weer gaat voelen dat hij niet alleen maar een volwassene is, of een intellectueel vermogen bezit, of bijvoorbeeld een organisatie kan leiden. Hij gaat hem uitdagen zijn onschuld te werken [Lees verder](#)

[Verslag themamiddag](#)

Dierenrechten

De rechten van dieren zijn essentieel voor het herstel van de intrinsieke waarde van het dier en het tot zijn recht laten komen van wezenskenmerken

Dierenrecht 7: Het recht op gezond water en voedsel, dat natuureigen zelf gevonden is.

Inleiding

Dieren hebben behoefte aan het uiten van hun eigen natuurlijke zoekgedrag naar vers water en natuurlijke voedselbronnen. Dat verdient de toegang tot kwalitatief goed (natuurlijk) water en voedsel, alsmede de mogelijkheid om dat op een diereigen wijze tot zich te nemen.

Vers en gezond water

Het huidige oppervlaktewater, de natuurlijke drinkvoorziening voor veel dieren die buiten leven, heeft over het algemeen een kwaliteit die te wensen over laat. Belangrijke vormen van waterverontreiniging zijn het uitspoelen van bestrijdingsmiddelen en kunstmest op agrarische bedrijven. Maar ook de lozing van industriële en huishoudelijke vervuilingen en de neerslag van uitlaatgassen van het verkeer dragen bij aan het belasten van het oppervlakte water wat dieren nuttigen.

In stallen is drinkwater uit de kraan of vanuit een zelf geslagen bron de belangrijkste watervoorziening. Maar ook dat water is niet altijd van goede kwaliteit omdat het residuen kan bevatten van hormonen (de pil) en antibiotica die via de urine in het afvalwater terecht komen en vandaar via rivieren en grondwater verspreid worden naar onze drinkwaterbronnen. Ook residuen van bestrijdingsmiddelen en andere natuur vreemde stoffen kunnen in zeer verfijnde concentraties aangetroffen worden. De huisvesting van landbouwhuisdieren, maar ook van sommige gezelschapsdieren, beperkt de natuurlijke opname van water. Drinkbakken met een lepelmechanisme of buisventiel en drinknippels belemmeren een natuurlijke drinkwijze omdat die te klein zijn dan wel dat de bediening te zwaar is. Open weidedrinkbakken en trogdrinkbakken met een vlotter voldoen beter.

Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Past het drinkbaktype bij de diersoort en zijn leeftijd;
- Is het aantal drinkplaatsen per diergroep voldoende;
- Is bij meerdere drinkbakken de locatie zodanig dat de dieren elkaar niet hinderen;
- Is de watervoorraad en de te leveren waterhoeveelheid per minuut voldoende;
- Is de hoogte van de drinkbakken aangepast aan de grootte van de dieren;
- Is de afstand tot de voerplaats voldoende ruim, ter voorkoming dat het voer nat en besmeurd wordt;

- Is er ook bij vorst drinkwater beschikbaar, bijvoorbeeld via verwarmde drinkbakken.

De gemiddelde wateropname van een rund met een gewicht van 350 kg is 25 liter per dier per dag en bij 29 °C dagelijks 40 liter per dier. Een melkkoe die dagelijks 45 kg melk geeft, drinkt bij 5 °C 125 liter per dier per dag en bij 29 °C zelfs 180 liter. Schapen en geiten hebben 2 tot 6 liter per dag nodig.

Streekeigen voedsel

Veel (landbouw-)huisdieren krijgen onnatuurlijk voedsel opgedrongen, wat ze in natuurlijke omstandigheden zouden laten liggen. Runderen eten van nature vegetarisch voedsel, maar in krachtvoer zijn vaak ook dierlijke producten verwerkt, zoals vismeel, dierlijke vetten en tot voor kort zelfs beendermeel. De BSE-ziekte (gekke koeienziekte) wordt hier onder andere aan toegeschreven.

Veel krachtvoer komt uit andere regio's, zelfs andere continenten, met als gevolg dat er bacteriën en schimmels in zitten die niet voorkomen in de lokale voedselkringlopen. Dit voer heeft een negatief effect op de vitaliteit van dieren. Ook beperken de huidige huisvestingsmethoden een natuurlijke opname van voedsel. Een rund houdt van grazen, de tong om graspollen heen slaan. In een ligboxenstal met centraal voerhek wordt ingekuuld gras en mais aangeboden in gedroogde vorm en via de krachtvoerautomaat hapklare brokken. Deze voedingswijze is verre van natuurlijk. Dit heeft effect op hun vochthuishouding en speekselklieren. Door de smakeloosheid van het voedsel worden ze 'etensmoe'.

Dieren hebben de behoefte om hun voedsel te ruiken en te besnuffelen. Dierenrecht 11 gaat hier nader op in.

Scharrelgedrag van kippen

Kippen houden van spetterend water, zoals vallende druppeltjes regenwater, die alle kanten opvliegen. Regenwater verschilt van kraanwater en is energierijker. Kippen drinken niet veel in een keer maar ze drinken wel vaak. Drinknippels beschouwen ze als onnatuurlijk. Het kunnen scharrelen is voor kippen vooral een geestelijke noodzaak, het zit ingebakken in de aard van de kip om voedsel te zoeken en daarmee de hele dag bezig te zijn. Scharrelen onder struiken of bladeren levert ook een grote variatie in voedsel op en dat komt de gezondheid ten goede. Kippen eten de hele dag door kleine beetjes, daar is hun lichaam op ingesteld. Kuikens hebben de behoefte om meteen, nadat ze uit het ei zijn gekomen hun omgeving scharrelend te verkennen en voedsel en water tot zich te nemen.

[Lees meer over dierenrecht 7](#)

Colofon

Nieuwsbrief DierenPerspectief is een initiatief van Wim van Oort, ambassadeur Dierenwelzijn van de Stichting De Vrije Mare.

Inhoudelijke bronnen zijn inspiraties van Marieke de Vrij, maatschappelijk raadvrouw van Stichting De Vrije Mare.

Vormgeving en redactie: Ciske Quant, Adri van Weelden, Regine Scholte, Marja Kolles en Wim van Oort.

Vragen en reacties:
contact@dierenperspectief.nl

Nieuwsbrief ontvangen:
contact@dierenperspectief.nl

Achtergrondinformatie:
www.dierenperspectief.nl

Met deze nieuwsbrief informeren wij u over dierenwelzijn vanuit het perspectief van dieren zelf. Wij wensen hiermee bewustzijn te creëren rond de wederzijdse afhankelijkheid tussen mens en dier en inzicht te geven in het werkelijke wezen van dieren.

Het thema dierenwelzijn raakt ons allen, bewust en onbewust. De informatie die met deze nieuwsbrief wordt vrijgegeven is input voor een maatschappelijke dialoog over wat dieren voor ons betekenen én hoe met dieren om te gaan. Inspiraties van Marieke de Vrij zijn de bron. We besteden aandacht aan de mens-dier-relatie in de breedst mogelijke zin, van gezelschapsdieren tot productiedieren en van intensieve veehouderij tot natuurbeheer.

De artikelen geven informatie om binnen uw eigen mogelijkheden zelf verantwoordelijkheid te nemen. Als consument met betrekking tot het gebruik van dierlijke producten, als veehouder voor de wijze van huisvesting en omgang met dieren, als beleidsmaker en politicus voor dierwaardige regelgeving, als leerkracht voor dierwezenlijke educatie, als wetenschapper voor onderzoeksvragen en als houder van gezelschapsdieren voor een dierwaardige handelwijze.

Achtergrondinformatie over de onderwerpen vindt u op de gelijknamige website: www.dierenperspectief.nl

Inspirerend

In deze rubriek berichten we ieder kwartaal over een inspirerend initiatief. Ditmaal 'food4bees'

Maak van je tuin een bijenparadijs

Food4Bees

De missie van stichting Food4Bees is het vergroten van de biodiversiteit in het buitengebied door het verbeteren van het voedselaanbod voor honingbijen en andere bestuivers. Dit wordt gerealiseerd door het proactief en constructief verbinden van grondeigenaren, natuurverenigingen en andere belanghebbenden. Het bevorderen van de samenwerking tussen deze partijen staat daarbij centraal. Food4Bees kent een zogenaamde "celstructuur". Elke cel is een regionaal samenwerkingsverband dat werkt aan het verbeteren van drachtgebieden voor bestuivers. Naast eigenaren van grond en natuurorganisaties doen ook scholen mee. Ook is er een online kinder-imkerkursus (ook leuk voor volwassenen) ontwikkeld. De eerste zes cellen zijn al van start gegaan.

Wilt u ook een cel opstarten? Kijk dan op <http://www.food4bees.com>

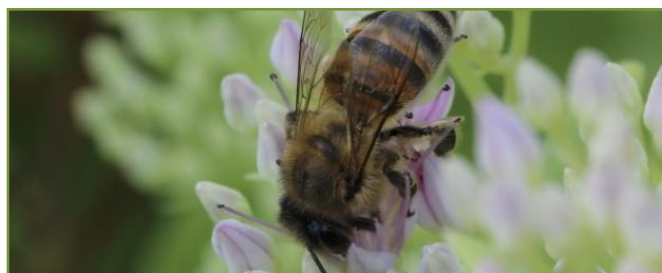
Pesticiden en bijensterfte

Uit een onderzoek van Greenpeace blijkt dat de planten bij Intratuin (en het zal bij de andere tuincentra en bouwmarkten wel niet anders zijn) grote hoeveelheden giftige stoffen bevatten die dodelijk zijn voor bijen. Middelen waar stoffen als imidacloprid of thiacloprid in zitten, zijn niet alleen zeer giftig voor mieren en luizen, maar ook voor bijen, hommels en vlinders.

Welke bijdrage kunt u leveren?

1. Teken de petitie die tuincentra oproept om te stoppen met de verkoop van bloembollen en planten die met giftige middelen behandeld zijn: www.reddebijen.nl
2. Koop uitsluitend biologische bollen en planten voor de tuin: www.biogids.nl
3. Kies voor bloeiende bloemen en planten met een open bloeiwijze en let op de bloeiperiode zodat de bijen altijd voedsel hebben. Praktische informatie lees je op: [Kijk](#)
4. Bouw een bijenhotel voor de solitair levende bijen. Zie voor een handleiding: [kijk](#)
5. Gebruik natuurlijke manieren om lastige insecten te verdrijven. Afrikaantjes en lavendel jagen luizen weg en zijn ideaal voor onder de rozenstruik. Munt tussen de kool zorgt ervoor dat je minder last hebt van rupsen. Gifvrij spuiten tegen luizen kan met brandnetelgier. En uien langs worteltjes maken het voor de wortelvlieg onaantrekkelijker.

[lees verder](#)

Yvonne Vloemans, Food4Bees

Dierenperspectief automatisch digitaal ontvangen?

U kunt zich gratis abonneren.

Voel u vrij om ook anderen op deze nieuwsbrief te attenderen.